

POLICIJOS MOKSLO PLĖTROS EUROPOS SAJUNGOJE PRIELAIDOS

Doc.dr. Alvydas Šakočius

Lietuvos teisės universitetas, Policijos fakultetas, Policijos teisės katedra
Valakupių g. 5, 2016 Vilnius
Telefonas 2740632
Elektroninis paštas asakoc@ltu.lt

Pateikta 2003 m. spalio 24 d.

Parengta spausdinti 2003 m. spalio 31 d.

Recenzavo Lietuvos teisės universiteto Socialinio darbo fakulteto Socialinės politikos katedros profesorius habil. dr. Rimantas Tidikis ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas dr. Dainius Žilinskas

S a n t r a u k a

Tarptautinės integracijos procesai itin intensyviai koreguoja socialinių mokslų plėtrą. Anksčiau socialiniai mokslai tarptautiniu lygiu apėmė fundamentalaus arba universalaus pobūdžio tyrimus, ilgainiui suformavusius savarankiškas mokslo kryptis (pvz., sociologiją, vadybą ir kt.), o racionalus dabartinės integracijos pragmatizmas skatina tarp- arba multidisciplininius mokslinius tyrimus, kurie dėl savo specifinio objekto skatina burtis įvairių tradicinių mokslo krypčių ir šakų mokslininkus, formuojančius savarankiškas mokslo kryptis arba šakas. Straipsnyje dėmesys sutelkiamas į tarptautines besiformuojančios policijos mokslo sistemos prielaidas, išryškėjančias integracijos procese ir determinuojančias šiuos procesus. Determinantų sistemai šiame darbe priskiriama policijos veikla, policijos veiklos studijos (policijos mokymas), policijos veiklos moksliniai tyrimai ir jų tarpusavio integracijos tendencijos.

Pagrindinės sąvokos: mokslo integracija, institucinė mokslinių tyrimų struktūra, policijos mokslas, policijos tyrimai

Įvadas

Policijos mokslas šiuolaikinėje Europoje traktuojamas kaip vienas iš visuotinės visuomenės integracijos procesų vaisių. Terminas naujas ir traukia įvairių mokslo sričių tyrėjų dėmesį. Lietuvoje taip pat matyti savarankiškos mokslo sistemos, formuojamos naudojant mokslo krypčių įdirbį, užuomazgų. Temos aktualumas buvo pastebėtas net mokslotyroje. Tai, kad kompleksiniai visuomenės reiškiniai gali būti savarankiški mokslo objektai, tyrinėjami, naudojant savitą metodų sistemą, argumentuotai įrodė prof. R. Tidikis, policijos praktinės veiklos tyrimus priskirdamas *prakseologijai* [1, p. 9–10], o policijos mokslą – mezolygmens žinių sistemoms [2, p. 253]. Profesorius teiginius tarsi patvirtina Lietuvoje netradicinis doc. A. Urmono požiūris į policijos problematiką. Jo modeliuotoje sociologijos paradigmų aplinkoje policijos veiklos problemos, saistomos su prognozuojamais socialinių įtampų laukais, įgyja visiškai kitokius kiekybinius ir kokybinius parametrus, formuojančius naujus iššūkius visuomenei, valstybei ir pačiai policijai [4, p. 24]. Paradoksalu, tačiau Lietuvos mokslo administravimo sistema ir jos veiklos išdavą suformavusi formalioji nacionalinio mokslo struktūra keičiasi labai vangiai, taip kompromituodama pačią mokslo prigimtį – siekti sužinoti tiesą ir teikti pokyčių rekomendacijas. Formalios mokslo struktūros trūkumus, ribojančius kompleksinį mokslinį požiūrį į visuomenės saugumo problemas, teisingai kritikavo dr. D. Ži-

linskas [3, p. 28–29]. Apibrėždamas policijos teisės mokslo sistemos loginę struktūrą nacionaliniame lygmenyje jis išryškino ir mokslinę mintį slopinančius mokslo metodologijos stereotipus, kurių rezultatas – Europos Sąjungos pasiūlytas kaip rekomenduotinas, o Lietuvoje tiesmukai ir be jokių išankstinių ar vėlesnių papildymų priimtas mokslų klasifikatorius. Mokslo administratorių nuostata tokiu atveju gana aiški: nėra mokslo šakos – nėra mokslinių tyrimų poreikio, vadinasi, ir išteklių tam skirti nereikia. Deja, taikant tokias administracines priemones, problema niekur nedingsta.

Tarptautinės integracijos procesai itin intensyviai koreguoja socialinių mokslų plėtrą. Šiandieninėje Europoje tarptautinis bendradarbiavimas vyksta jungtinės veiklos, reikalaujančios intensyvių taikomųjų tyrimų, lygmenyje. Regis, tradicinė mokslo sistema tam nepritaikyta. Anksčiau socialiniai mokslai tarptautiniu lygiu apėmė fundamentalaus arba universalaus pobūdžio tyrimus, nes socialiniai tyrimai turėjo tik nacionalinę reikšmę. Taip ilgainiui susiformavo savarankiškos socialinių mokslų kryptys (pvz., politologija, sociologija, vadyba, administravimas ir kt.). Racionalus dabartinės integracijos pragmatizmas reikalauja tarp arba multidisciplininių mokslinių tyrimų, kurie savo ruožtu dėl savo specifinio objekto skatina burtis įvairių tradicinių mokslo krypčių ir šakų mokslininkus, formuojančius savarankiškas mokslo kryptis arba šakas. Tokių naujų darinių aptinkame ir mokslų klasifikatoriuje. Tarp teisės mokslų atsirado aplinkosaugos, jaunimo, „socialinė“ ir net kosmoso teisė. Pagal tiriamų visuomeninių santykių pobūdį jos priskirtinos tarpšakinėms mokslo sistemoms. Keltina hipotezė, kad tokius pačius požymius turi ir **policijos mokslas arba žinių apie asmens, turto, visuomenės ir valstybės saugumo sistemą, jos funkcionavimo dėsningumus bei ją užtikrinančius būdus ir priemones visuma.**

Žinant, kad policijos mokslas Europos valstybėse dar tik formuojasi, tikslinga nustatyti jį formuojančias mokslo, praktinės veiklos bei jų organinės jungties – mokymo prielaidas.

Siekiant, kad terminai būtų suprantami adekvačiai, nagrinėjant mažai pažintą objektą būtina viena išankstinė metodologinė išlyga. Šiame darbe policija suprantama ne kaip organizacija, bet kaip reiškiny. Tai išplečia tyrimo objektą, nes juo tampa **ne tik** žinios apie socialinius reiškinius, egzistuojančius bendraujant policijai – organizacijai ir gyventojams. Juo taip pat tampa žinios apie santykius, **ne tik** atsirandančius užtikrinant valstybės nustatytą viešąją tvarką, bet ir žinios apie **santykius, į kuriuos įsitraukia žmogus arba žmonių junginiai, siekdami apsisaugoti nuo jų viešajame gyvenime atsirandančių grėsmių arba atkurti pažeistas teises.**

Toks požiūris leidžia identifikuoti keletą problemų, kurios policiją – organizaciją įstumia į dvilypę padėtį. Dvilypę todėl, kad ji gali ieškoti išeities pati, naudodamasi savo patirtimi, arba gali remtis mokslo rekomendacijomis.

1. Europos policijos dilema: visuomenės integracija ir diferenciacija

Dvilypė Europos valstybių policijos organizacijų padėtis siejama su Europos Sąjungos, o kartu ir Europos visuomenės, kaip integracijos darinio, plėtra. Formali teisinė policijos aplinka nors ir sudėtinga, tačiau atrodo nuolat ir stabiliai kintanti. Gana daug prisitaikymo prie tokios aplinkos receptų teikia tradiciniai vadybos ir administravimo mokslai. Tačiau dėl šių mokslų universalumo nerandama aiškių rekomendacijų, kaip paveikti ir kontroliuoti sunkiai prognozuojamus šalutinius veiksnius. Nepaisant optimistinių integracijos prognozių, labai aiškiai matyti:

1. Žmonių, prekių ir kapitalo judėjimo pagreitis, naikinantis nacionalines valstybių sienas. Europos visuomenės, kaip virtualios visumos, integracija, sukelianti šalutinį poveikį – bendruomenių, kaip nacionalinių fenomenų, diferenciaciją. Turint omenyje, kad virtualios visuomenės integracijos greitis nuolat didėja, sunku nuspėti, kaip greitai ir kur link skaidysis ar persikels bendruomenės. Kai kurie nevaldomi bendruomenių skaidymosi Lietuvoje ir lietuvių bendruomenių formavimosi kitose Europos Sąjungos šalyse procesai jau identifikuoti Lietuvos mokslo literatūroje [5, p. 20; p. 6, 7–9].

2. Informacijos apimčių ir jos judėjimo pagreitis, naikinantis ribą tarp viešojo ir individualaus intereso. Šie procesai apskritai sunkiai kontroliuojami ir norint prognozuoti jų padarinius reikia didžiulio žinių arsenalo. Transnacionalinių bendruomenių formavimasis daro niekinėmis žinias apie nacionalinio viešojo intereso apsaugos mechanizmą. Nacionalinės teisės funkcionalumui pradeda daryti įtaką tarptautiniai politiniai veiksniai, kurių gyvybingumą palaiko informacijos sklaida. Policija ir valstybė turi žinoti, kad nacionaliniame lygmenyje buvęs pažeistas arba varžomas individualus interesas tarptautiniame lygmenyje tampa viešuoju, nukonkuruojančiu nacionalinį viešąjį interesą [6, p. 8].
3. Turtinės diferenciacijos didėjimas tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu. Turto apimtys tiesiogiai susijusios su jo apsaugos poreikiais, o kartu ir su apsaugos subjekto pasirinkimu. Tarptautinis turto kaupimo pobūdis neleidžia prisirišti prie konkrečios valstybės bei jos institucijų. Be to, tai susiję su apsaugos kaštais bei transnacionaline saugos industrijos plėtra. Gali atsitikti taip, kad valstybės teikiama apsauga vienai visuomenės grupei pasirodys neefektyvi arba neadekvačiai brangi, o kita visuomenės grupė gali pati tapti nemoki [6, p. 7–8].
4. Individualių poreikių spektro didėjimas, naikinantis galimybę nustatyti jų tenkinimo galimybių vidurkį. Hipoteziškai teigtina, kad informacijos sklaida laisvo prekių, kapitalo ir žmonių judėjimo erdvėje veikia individualių poreikių spektrą. Poreikių tenkinimo vieta pamažu tampa neapibrėžta. Bendruomenių diferenciacijos sąlygomis galimas vertybių perkainojimas, bendruomenių ir atskirų teritorijų degradacija. Valstybė ir policija turi būti pasirengusi keisti saugumo paslaugų turinį ir apimtis, atsižvelgdama į pakitusias aplinkybes [5, p. 19–20], ir kt.

Vien tik šie pavyzdžiai rodo, kad policijos veikla Europos Sąjungoje turi būti grindžiama ilgalaikėmis prognozėmis, disponuojant didžiulės apimties mokslinė ir praktinė informacija. Negana to, informacijos šaltiniai taip pat turi būti įvairūs, nes kontroliuoti padėtį, susidariusią integracijos metu, galima tik operuojant tiksliais žiniomis, o ne hipotezėmis.

Kai kuriose Europos Sąjungos šalyse šios problemos sprendžiamos labai veiksmingai išnaudojant šiuolaikines informacines technologijas. Štai Olandijoje sukurtas vadinamasis Policijos mokymosi tinklas (*angl. Police Learning Net*), kuris dabar CEPOL (Europos policijos akademija) iniciatyva pertvarkomas visos Europos Sąjungos šalių policijos poreikiams tenkinti. Tai duomenų kaupimo ir sklaidos sistema, kurią naudodamos policijos įstaigos gali labai greitai gauti operatyvinės ar mokslinės informacijos. Informacija grupuojama ir valdoma trijose sistemose: policijos žinių tinkle (*angl. Police Knowledge Net*), policijos diskusijų tinkle (*angl. Police Discussion Net*) ir policijos studijų tinkle (*angl. Police Study Net*).

Pirmasis tinklas skirtas greitai surasti ir gauti trūkstamų žinių. Tam informacija yra kaupiama ir grupuojama pagal konkrečias policijos veiklos kryptis arba problematiką. Olandijoje aiškiai reglamentuota, kokia informacija turi būti skelbiama šiame tinkle ir kas turi ją parengti bei paskelbti. Pavyzdžiui, automobilio vagystės atveju informacija akimirksniu paskleidžiama tarp policijos įstaigų budėtojų tarnybų.

Policijos diskusijų tinklas skirtas profesinei patirčiai perduoti. Susidūrus su sunkiai sprendžiama problema, galima paskelbti apie ją PLN portale ir ją aptarti su kolegomis.

Policijos studijų tinklas skirtas kaupti mokslinę ir didaktinę medžiagą, taip pat nuotoliniu būdu mokyti policijos pareigūnus. Šiame tinkle informaciją teikia policijos mokslo ir mokymo įstaigos. Nuotolinio mokymo srityje PLN veikia kaip tikslinės informacijos perdavimo dispečerinė, prižiūrinti informacijos naudojimo teisėtumą¹.

Tinklo efektyvumas priklauso nuo personalo kvalifikacijos, nes informacijos naudotojai tuo pat metu yra ir informacijos teikėjai.

Iš to galima daryti išvadą, kad Europos Sąjungos policijos organizacijos susiduria su didelėmis ir sunkiai prognozuojamomis integracijos nulemtomis problemomis. Joms spręsti naudojamas platus priemonių spektras, iš kurių ypač vertinamas operatyvinės bei mokslinės informacijos turėjimas ir gebėjimas ją pritaikyti konkrečiose situacijose. Akivaizdu, kad prak-

¹ Europos policijos mokymosi tinklo funkcionavimo principai ir informacijos sklaidos formos yra pateiktos CEPOL Interneto svetainėje (<http://www.cepolf.net>)

tinės patirties norint kvalifikuotai atlikti tarnybines funkcijas nepakanka, todėl mokslinių policijos sistemos tyrimų paklausa vis didėja.

2. Policijos pažinimo technologijos

Policijos personalo kvalifikacija įgyjama pažinimo metu. Aukštos kvalifikacijos poreikiai nulemia ir atitinkamas žinių perteikimo technologijas. Atitinkamas jų derinys leidžia nuosekliai pažinti reiškinius, tačiau kiekvienas technologijų elementas turi savotišką galimybių ribą. Tai turi reikšmės modeliuojant mokymo sistemas. Europoje naudojamos dvi mokymo sistemos arba jų junginiai. Iki Europos Sąjungos suformavimo ir jos plėtros Vakarų Europos valstybėse, skirtingai nuo Vidurio ir Rytų Europos, policijos profesinis rengimas (*angl. police training*) ir policijos mokymas/lavinimas (*angl. police education*) buvo atskirti. Intensyvėjant integracijai, o drauge ir kvalifikacijos bei žinių poreikiui, dvi atskiros mokslinio sistemos tampa pernelyg brangios. Pavyzdžiui, šiuolaikinis kvalifikuotas policininkas turi ne tik turėti profesinių žinių ir įgūdžių, bet ir disponuoti bendro pobūdžio žiniomis, kurios neretai yra reikšmingesnės, ypač bendraujant su Europos piliečiais. Taigi policijos pažinimo procesas tampa labiau integruotas ir universalus. Kodėl?

Kiekviena žinių perteikimo technologija turi savo paskirtį, todėl vienos iš jų dominavimas savaime suponuoja tam tikrą ribą. Teiginį palaiko mintis, atsirandanti gilinantį į policijos pažinimo procesą (arba sužinojimo, kas? kada? kaip? kodėl? ir o jeigu...? proceso turinį). Šiuo atveju mes kalbame ne apie profesinių įgūdžių formavimą, o apie specialiųjų žinių įgijimą.

1) Pažinimas, atsakantis į klausimus KAS? ir KADA? arba policijos mokslo studijos (*Police study*)

- Pažįstama policijos organizacija ir jos veikla;
- Informacijos poreikis nėra didelis;
- Kaupiama ir sisteminama empirinio (praktinio) pobūdžio informacija;
- Naudojami praktiniai pažinimo metodai.

2) Pažinimas, atsakantis į klausimus KAIP? Policijos tyrimas (*Police research*)

- Pažįstama policijos organizacijos veiklos aplinka;
- Reikalinga informacija ne tik apie policijos organizaciją, bet ir apie reiškinius, tiesiogiai veikiančius policijos veiklos rezultata;
- Analizuojama moksliniu pagrindu susisteminta empirinė medžiaga;
- Naudojami sisteminiai pažinimo metodai.

3) Pažinimas, atsakantis į klausimus KODĖL? ir..., O Jeigu...? Policijos mokslas (*Police science*).

- Pažįstami visi policijos organizaciją veikiančius reiškinius ir jų kaitos priežastys bei tendencijos;
- Reikalinga mokslinė informacija apie bendrosios (konteksto) aplinkos reiškinius;
- Vykdoma fundamentaliųjų mokslų ir taikomųjų tyrimų koreliacija;
- Naudojami mokslinio pažinimo ir sisteminio modeliavimo metodų kompleksai.

Taigi policijos mokslo plėtros perspektyvos labiau siejamos su integracijos procesų diktuojamu žinių sisteminimu, turint tikslą jas perteikti policijos pareigūnams. Todėl egzistuoja žinių sisteminimo paklausos ir pasiūlos koreliaciniai ryšiai, kurių dėka policijos tyrimų poreikiai formuojami atsižvelgiant į praktines problemas. Ir kuo problema sudėtingesnė, tuo aukštesnio lygmens pažinimo technologijų ji reikalauja. Taigi ir institucijos, galinčios formuoti atitinkamo lygmens žinių sistemas, taip pat turi disponuoti atitinkamais ištekliais.

Mokslo ir atitinkamos kvalifikacijos poreikiams tenkinti Europos valstybėse orientuojamasi į universitetus. Valstybėse, kuriose policijos profesinis rengimas ir policijos mokymas atskirtas, tai reikalauja didelių finansinių išteklių. Taip yra todėl, kad policijos pareigūnai uni-

versitetuose studijuoja už savo lėšas arba už jų studijas moka policija. Tačiau daugiau niekas tokio lygmens švietimo paslaugų suteikti negali. Analogiškai sprendžiamas klausimas dėl policijos mokslo tyrimų. Šiuo atveju moksliniai tyrimai efektyvesni, jeigu juos atlieka kvalifikuoti mokslininkai, dirbantys universitetuose.

Universitetų mokslinių tyrimų pasiūla suponuoja mokslininkų susivienijimus paklausiems poreikiams tenkinti. Šiuo atveju nekalbama apie vienos mokslo srities ar krypties mokslininkų susivienijimus, formalizuotus kaip tradiciniai universitetų padaliniai – katedros arba fakultetai, suderinti su „tradiciniu“ mokslo šakų skirstymu. Policijos mokslo tyrimus daugiausiai atlieka tarpšakinių tyrėjų grupės, galinčios konkrečiai problemai spręsti panaudoti įvairių fundamentaliųjų mokslų žinias.

Paklausos permanentiškumas (nuolatinumas) formuoja atitinkamas institucines mokslinių tyrimų struktūras, disponuojančias naujomis žinių, vadinasi, ir mokslo sistemomis ir tuo besinaudojančias mokslinių paslaugų rinkoje. Šios sistemos vadintinos policijos mokslais.

3. Policijos pareigūnų profesinių kvalifikacijų poreikiai

Policijos pareigūnų rengimo sistemos šiandieninėje Europoje labai intensyviai analizuojamos. Tai susiję su policijos veiklos aplinkos pokyčiais, kurių akivaizdoje turėtosis policijos kvalifikacijos nebepakanka. Labiausiai tam reikšmės turi:

- Visuomenės plėtra, nes veikdami konkrečioje valstybėje policijos pareigūnai susiduria su problemomis, kilusiomis iš kitų valstybių, arba universaliomis problemomis ir joms pažinti reikia bendrųjų žinių.
- Policijos paslaugų rinkos konkurencingumas, kuriam esant policija privalo skirti dėmesio savo paslaugų rinkodarai. Tokiu atveju policijos organizacija pradeda veikti pagal rinkos dėsnius, o tai savaime reikalauja naujų žinių ir kvalifikacijos.
- Aukštos paslaugų kokybės reikalavimas, kuris ne tik gresia policijos paslaugų gavėjų mažėjimu, bet ir aukštais tarptautiniais asmens saugumo standartais, paprastai nustatomais pagal aukščiausią paslaugų kokybę užtikrinančios valstybės rodiklius.
- Poreikis efektyviai ir greitai paveikti naujus, iki tol nepažintus reiškinius arba procesus.

Šios aplinkybės verčia keisti požiūrį į policijos pareigūnų atliekamas funkcijas ir jų įgyvendinimą laiduojančias kvalifikacijas. Pavyzdžiui, šiuolaikinis policijos patrulis yra ne tik oficialus viešosios administracijos atstovas, bet ir asmuo, kontroliuojantis visuomenės saugumo būklę gatvėje ir valdantis situacijas, dėl kurių kyla arba gali kilti grėsmė žmonių saugumui. Tokia visuomeninė padėtis reikalauja ne tik policijos profesinių žinių ir įgūdžių, bet ir tvirtos motyvacijos bei vadybos gebėjimų, kurių Lietuvoje kol kas labai trūksta [7, p. 81]. Žemiausias policijos pareigūnų lygmuo prilygintinas administratoriams-vadybininkams.

Keičiasi ir vidurinėsios grandies pareigūnų kvalifikacijų poreikiai. Nuolat nestabiliai kintančioje aplinkoje reikia greitai priimti savarankiškus neordinarinius sprendimus. Priimant tokius sprendimus būtina neatidėliotina ir visapusiška situacijos analizė, atliekama sistemiant praktinę informaciją ir ją koreliuojant su atitinkamomis teorinėmis nuostatomis. Ši pareigūnų kategorija prilygintina vadybininkams-analitikams.

Policijos įstaigų vadovams keliami ypatingi reikalavimai, nes integruotoje visuomenėje tradicinė subordinuota kasdieninio valdymo sistema nėra veiksminga. Todėl vadovai turi savarankiškai priimti strateginius, su įstaigos paskirtimi, tikslais bei jos funkcionavimo kokybe susijusius sprendimus. Šioms funkcijoms vykdyti pareigūnas turi disponuoti apibendrinta mokslinio pobūdžio informacija ir todėl jis galėtų būti pavadintas analitiku-tyrėju arba analitiku-mokslininku.

Kaip matyti, visose policijos pareigūnų grandyse pabrėžiami gebėjimai neordinarinėje situacijoje savarankiškai priimti teisėtą sprendimą disponuojant atitinkamomis transnacionalinio pobūdžio žiniomis. Europos Sąjungoje tam ypač daug dėmesio skiria Europos policijos akademija, ji policijos mokslo sisteminimo ir plėtros klausimais bendradarbiauja su Maxo

Planko tarptautinės baudžiamosios teisės institutu ir nacionaliniais policijos mokslinių tyrimų institutais.

Išvados

1. Europos integracija išryškino nenuginčijamą faktą, kad siekiant paveikti neigiamus integracijos veiksmus nacionaliniame lygmenyje praktinės informacijos skleidimu pagrįstas policijos mokymas yra ribotas ir neefektyvus. Netgi ilgą laiką pasiteisinusi „geroji praktika“, prieš ją rekomenduojant kitoms valstybėms ar Europos regionams turi būti papildomai apdorota pasitelkiant mokslinio pažinimo metodus. Tai suponuoja papildomos mokslinės kompetencijos poreikį ir institucinius policijos mokslo infrastruktūros pokyčius tiek informaciją kaupiančiose, tiek ją priimančiose įstaigose.

2. Policijos mokslas sisteminamas Europos Sąjungos lygmeniu, todėl nacionalinės mokslo administravimo sistemos turi pripažinti objektyvų tokios žinių sistemos egzistavimą. Ir jeigu jos dėl egzistuojančių stereotipų nesiima skatinti policijos mokslo plėtros arba jo nepripažįsta nacionaliniu lygiu, arba kvalifikuoja jį kaip menkavertį, vis dėlto jos neturėtų trukdyti racionalumu ir mokslinės minties polėkiu grindžiamo nacionalinių mokslinių tyrimų institutų ar mokslininkų junginių formavimosi.

3. Europos policijos mokslas nėra savitiksliis ar skirtas tik Europos poreikiams tenkinti. Tiesioginis naudos gavėjas bet kuriuo atveju yra ir bus nacionalinė valstybė ir visuomenės saugumą joje užtikrinančios institucijos. Vadinamieji nacionaliniai Europos policijos mokslo korespondentai (mokslo institucijos) turėtų užtikrinti tinkamą mokslinių rekomendacijų adaptaciją. Jeigu Europos Sąjungos valstybė neturės nacionalinių policijos mokslo institucijų, ji bus priversta bendrąsias Europos rekomendacijas priimti be jokių išlygų ir nepareikšdama išankstinės nuomonės.

4. Neturinti policijos mokslo potencialo Europos Sąjungos valstybė negali garantuoti tinkamo visuomenės saugumą užtikrinančio personalo rengimo. Universalaus pobūdžio personalo kvalifikacijos trūkumai vientisoje Europos Sąjungos erdvėje negali likti nepastebėti. Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės egzistavimas savaime įpareigoja valstybes vykdyti adekvačius veiksmus.

LITERATŪRA

1. **Tidikis R.** Policijos mokslų sisteminimo metodologinės prielaidos // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 35 (27).
2. **Tidikis R.** Socialinių mokslų tyrimų metodologija. – Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003.
3. **Žilinskas D.** Metodologinės ir teorinės policijos teisės prielaidos // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 36 (28).
4. **Urmonas A.** Socialiniai pokyčiai ir policijos subjektyviškumas // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 36 (28).
5. **Šakočius A.** Gyvenamosios aplinkos saugumas ir šiuolaikinės policijos sampratos problema // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 35 (27).
6. **Šakočius A.** New Identified Socio-integrative Problems in Policing // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 36 (28).
7. **Vitkauskas K., Greičius S.** Pareigūnų vertybinių orientacijų ir motyvacijos ryšys bei jų poveikis studijoms // Jurisprudencija. Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. 2002. T. 36 (28).

Preconditions of the Development of Police Science in European Union

Assoc. Prof. Dr. Alvydas Šakočius

Law University of Lithuania

SUMMARY

The paper deals with the examination of the influence of international integration to the development of police sciences in Europe. The research interests cover interaction between police practice and police education, and police research in the context of European integration.

The proposition about the specific role of the international practices in the development of the police sciences on the national level is taken as a background for the examination. It is because applied social sciences, which have close interlinks with the practice, traditionally were described as a national dimension. Long time international importance of the social sciences was evaluated on the criteria of the universal adoptability of the recommended solutions. In such circumstances the universal social sciences i. e. politology, sociology, management were formed. However, in nowadays, pragmatic nature of the European integration stipulate inter- and multi-disciplinary researches, which caused new scientific interest-based platforms for the future co-operation. Networks of the researchers or research institutes are a result of such development. It means then, that development of the social sciences is entering to the new phase, during which applied social sciences will be universalised through the unification of the research methodologies. Moreover, applied social sciences will be directly influenced by educational needs, based on the idea of Common European Area of Education.

In this context social preconditions of the development of police science in European Union could be identified as follows:

- 1) *Acceleration of the movement of people and goods, and finances, which change the attitude to the authorised national-based institutes;*
- 2) *Acceleration of movement of information, which change the ratio of recourses, used for the implementation both public and individual interests;*
- 3) *Increasing of the property differences on the national and international levels;*
- 4) *Enlargement of the spectrum of individual needs. It decreases the ability of public authority for the proper identification of the medium possibilities.*